

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАЦИОНАЛЕН СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ

НАБЛЮДЕНИЕ НА РАБОТНАТА СИЛА

Какво представлява наблюдението?

Наблюдението на работната сила е най-голямото извадково статистическо наблюдение, провеждано чрез домакинствата, и е важен инструмент за описание и анализ на развитието на пазара на труда. Чрез изследването се осигурява информация за икономическата активност, заетостта и безработицата на населението на възраст 15 и повече навършени години, като тази информация е в съответствие с международно приетите концепции и дефиниции.

Кой извършва наблюдението?

Наблюдението на работната сила се извършва от Националния статистически институт (НСИ) и неговите териториални поделения в областните градове.

Националният статистически институт е източник на официална статистическа информация в Република България.

Наблюдението на работната сила е включено в Националната статистическа програма, която се приема ежегодно от Министерския съвет.

Колко често се извършва наблюдението?

Наблюдението на работната сила се извършва непрекъснато, т.е. през всяка седмица от тримесечието се анкетира част от домакинствата, включени в извадката. По този начин се осигуряват тримесечни и годишни резултати.

Колко домакинства се анкетира при наблюдението?

Всяко тримесечие се посещават около 19.6 хил. домакинства, като се събира информация за демографските характеристики на всички членове на домакинството. Въпросите за икономическата активност се задават на лицата на възраст 15 - 89 навършени години.

Как се избират домакинствата?

Домакинствата, които трябва да бъдат анкетираны при Наблюдението на работната сила, се избират чрез случаен подбор. Според статистическата теория това е задължително условие, за да се гарантира представителност на резултатите от извадковите наблюдения, т.е. получените от изследването резултати да се доближават максимално до действителните характеристики.

Името на главата на домакинството и адресът се вземат от списъците на домакинствата, изготвени при последното преброяване на населението.

Как се извършва наблюдението?

Наблюдението се извършва чрез анкетиране на лицата от избраните домакинства при посещение в домакинството и провеждане на лично интервю. Анкетьор, който е служител или сътрудник на Националния статистически институт, посещава домакинствата по определен график и провежда интервюто, като попълва отговорите на лицето в специално подготвена за изследването хартиена или електронна анкетна карта (въпросник). При посещението в домакинството анкетьорът се легитимира със служебната си карта и предоставя писмо от председателя на НСИ. При определени обстоятелства се допуска интервюто да бъде проведено по телефона.

Желателно е всяко лице да отговаря лично на въпросите на анкетьора, но се допуска при отсъствие на някой от членовете на домакинството интервюто да бъде проведено с друг член на домакинството, който може да предостави необходимата информация.

Колко пъти се анкетира едно и също домакинство?

Домакинствата, попаднали в извадката за наблюдението, се анкетира в две последователни тримесечия и след интервал от две тримесечия се анкетира отново в следващите две тримесечия, т.е. всяко домакинство се анкетира общо четири пъти. Неколкократното анкетиране на домакинствата създава неудобства, но е необходимо за по-точното анализиране на настъпилите промени.

Задължително ли е да се участва в наблюдението?

Съгласно Закона за статистиката участието на домакинствата в наблюдението е доброволно. Същевременно обаче всеки отказ на домакинството влошава точността на получаваните резултати и може да доведе до погрешни изводи. Поради това участието на всяко избрано домакинство е от изключително важно значение.

Каква е продължителността на интервюта?

От досегашната практика е установено, че интервюто на едно лице продължава средно около 15 минути. За всеки анкетиран продължителността на интервюто е различна и зависи от неговия статус (работи, търси работа, не желае да работи), както и за кой път се анкетира.

За да се намали натовареността на домакинствата, пълният набор от въпроси се задава само при третото анкетиране на домакинствата, докато при останалите интервюта броят на въпросите е значително по-малък.

Какви въпроси съдържат анкетните карти?

Анкетните карти съдържат голям брой въпроси, но те не се задават на едни и същи лица. Лицата отговарят на различни въпроси от анкетната карта в зависимост от тяхната икономическа активност. Въпросите в анкетната карта обхващат няколко основни теми (раздели):

- Основна работа
- Работно време
- Втора работа
- Търсене на работа
- Предишен трудов опит на незаетите лица
- Образование и обучение
- Други.

Към анкетната карта могат да бъдат включвани еднократно и въпроси по други актуални теми.

В анкетните карти не се записва ЕГН на лицата. Датата на раждане е необходима единствено за по-точното изчисляване на възрастта, която е основна демографска характеристика и се използва широко при анализа на икономическата активност.

Как се гарантира запазването на поверителността на индивидуалните данни?

Предоставените от Вас данни ще бъдат събирани, обработвани и съхранявани само и единствено за производството на национална, европейска и международна статистическа информация. Опазването на тайната на данните, предоставени от Вас, тяхната защита и използването им изключително за статистически цели е гарантирано от разпоредбите на Общия регламент на Европейския съюз относно защитата на данните, Регламент (ЕО) 223/2009 относно европейската статистика, Закона за статистиката и Закона за защита на личните данни. Физическите лица, на които е възложено събирането, получаването, обработката или съхраняването на данни, представляващи статистическа тайна, подписват клетвена декларация за опазване на тайната при изпълнение на задълженията си и за срок от 5 години след приключването им.

Провеждат ли се подобни изследвания в други страни?

В почти всички страни Наблюдението на работната сила е основният инструмент за изследване на заетостта и безработицата. От 2021 г. провеждането на наблюдението в рамките на Европейския съюз е в съответствие с Регламент (ЕО) 2019/1700 на

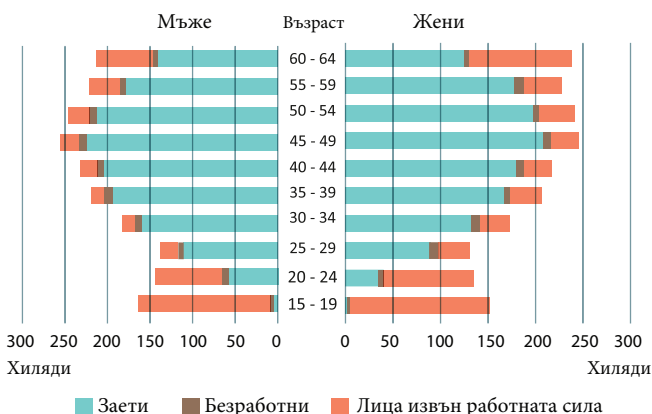
Европейския парламент и на Съвета за създаване на обща рамка за европейската статистика за лицата и домакинствата, основана на индивидуални данни, събрани чрез извадки, както и с произтичащи от него регламенти на Европейската комисия в областта на статистиката на работната сила. В тях са определени основните принципи, наблюдаваните характеристики и изискванията за точност на данните.

Данните, предоставяни от отделните страни, включително и от нашата страна, се използват при изчисляване на агрегирани (обобщени) данни за Европейския съюз.

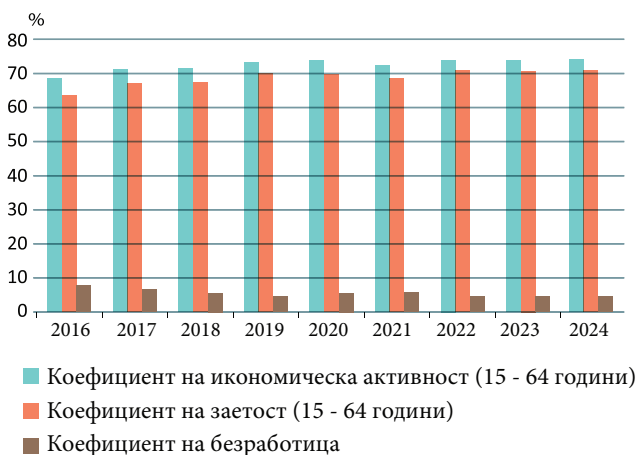
Каква информация предоставя наблюдението?

Чрез Наблюдението на работната сила се получават обобщени данни за зетите и безработните лица и лицата извън работната сила (икономически неактивните лица) по основни характеристики - пол, възраст, местоживеене, образование. Изчисляват се и аналитични показатели като коефициенти на икономическа активност, заетост и безработица.

Фиг. 1. Икономическа активност на населението на възраст 15 - 64 навършени години по пол и възрастови групи през 2024 година

Фиг. 2. Коефициенти на икономическа активност, заетост и безработица

Как се оповестяват данните?

Около четиридесет и пет дни след края на всяко календарно тримесечие НСИ изготвя прессъобщение и публикува на сайта си (www.nsi.bg) основните данни от наблюдението за съответното тримесечие.

Около два и половина месеца след края на всяка година се обявяват годишните резултати от наблюдението, които се получават чрез осредняване на данните от четирите тримесечия на годината.

Къде се публикуват данните?

Данни от Наблюдението на работната сила и информация за методологията на изследването се публикуват на сайта на НСИ, както и в следните издания на Националния статистически институт:

- Статистически годишник
- Статистически справочник
- Брошура „България“.

Чрез Информационната система ИНФОСТАТ, достъпна на сайта на НСИ, на потребителите се предоставя възможност сами да създават таблици с данни по различни показатели.

Информация, която не е публикувана, може да бъде предоставена на потребителя по индивидуална заявка.

Кои са основните потребители на информацията от наблюдението?

Обобщените данни от Наблюдението на работната сила се използват от изпълнителната власт на национално и регионално равнище, Българската народна банка, синдикатите, научните институти, университетите.

В международен план данните от Наблюдението на работната сила се използват от европейските институции, Международната организация на труда, Икономическата комисия за Европа при ООН, ЮНЕСКО, УНИЦЕФ и други.

БЪЛГАРСКА
НАРОДНА
БАНКА

Провеждат ли се и други статистически наблюдения, които предоставят данни за заетостта?

Наблюдението на работната сила не е единственият източник на данни за заетостта и безработицата. НСИ обработва и публикува резултати за заетите лица и от наблюдения, провеждани чрез предприятията, фирмите и организациите. Изготвят се и оценки за заетите лица чрез комбинирането на данни от различни източници, които се използват при изчисляване на производителността на труда и други показатели.

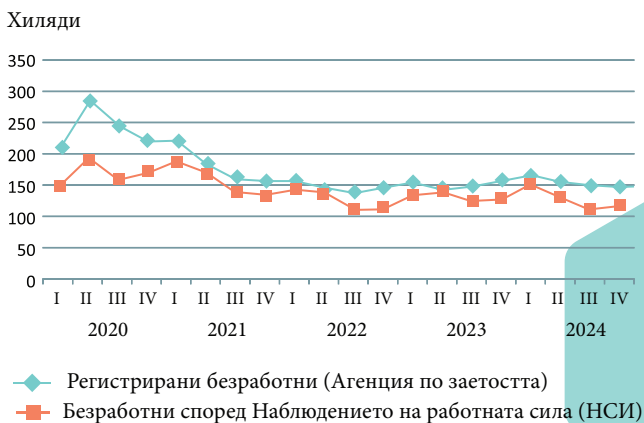
Различията в данните за заетостта се дължат на използването на различен обхват, единици на наблюдение и други методологически особености.

Защо данните от Наблюдението на работната сила се различават от данните за регистрираните безработни, обявявани от Агенцията по заетостта?

При определяне на безработните лица Наблюдението на работната сила използва методология, осигуряваща международна сравнимост на данните. Тя се основава на препоръките на Международната организация на труда. Данните на Агенцията по заетостта се отнасят само за безработните, регистрирани в бюрата по труда с оглед получаване на обезщетения, участие в курсове за квалификация, участие в програми за насърчаване на заетостта, посредничество при намиране на работа и други.

Лицата, които са определени като безработни при Наблюдението на работната сила, може да не са регистрирани в бюрата по труда, а да търсят работа по други начини. Същевременно лицата, които са регистрирани в бюрата по труда, може да не са определени като безработни, ако не търсят активно работа.

Фиг. 3. Регистрирани безработни и безработни според Наблюдението на работната сила за периода I тримесечие 2020 - IV тримесечие 2024 година

ЗА КОНТАКТИ И ИНФОРМАЦИЯ

НАЦИОНАЛЕН СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ

ул. „П. Волов“ № 2, София 1038, България

<http://www.nsi.bg>

Отдел „Статистика на работната сила“

телефони: (02) 9857 619 e-mail: CKostova@nsi.bg

(02) 9857 664 e-mail: SIStatkova@nsi.bg

(02) 9857 132 e-mail: DMarinkova@nsi.bg

(02) 9857 469 e-mail: TsZivripanova@nsi.bg

(02) 9857 549 e-mail: VStanoykov@nsi.bg

Приемна за потребители

телефон: (02) 9857 111

e-mail: info@nsi.bg

Пресцентър

телефон: (02) 9857 729

e-mail: press@nsi.bg

Публикации

телефон: (02) 9857 626

e-mail: publikacii@nsi.bg

Библиотека

телефони: (02) 9857 633

e-mail: biblioteka@nsi.bg

За контакт с длъжностното лице по защита на личните данни в НСИ

e-mail: gdpr@nsi.bg

НАЦИОНАЛЕН СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ

НАБЛЮДЕНИЕ НА РАБОТНАТА СИЛА

Дирекция „Демографска и социална статистика“

Отдел „Статистика на работната сила“

Редактор: Д. Питова

Тираж: 17 600

